

Peludna prognoza

Ivana Hrga, dipl.ing. i dr.sc. Barbara Stjepanović

Zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“

U najraširenije bolesti današnjice ubrajamo alergijske bolesti. Alergija ili preosjetljivost je neuobičajena i prekomjerna reakcija imunološkog sustava na različite čimbenike okoliša. U novije vrijeme, poglavito u urbanim sredinama, najčešći uzrok alergijskih bolesti dišnog sustava predstavlja pelud koja čini mali dio od ukupnog broja čestica u atmosferi, ali je ujedno i najsnažniji prirodni alergen.

Karakteristika peludnih alergija je njihovo periodično pojavljivanje, vezano uz sezonu pojavljivanja određene vrste peludi u zraku. Vrste i koncentracije peludi u zraku ovise o geografsko-klimatskom području, vegetaciji tog područja i meteorološkim prilikama. No nisu sve vrste peludi jednako alergene. Da bi pojedina biljna vrsta bila alergena mora ispunjavati tri uvjeta: oprašivanje vjetrom, proizvodnja peludi u ogromnim količinama te postojanje alergeni spojeva koji će u doticaju sa sluznicom izazvati alergijsku reakciju. Jako alergena vrsta unutar peludi drveća uključuje pelud lijeske, johe i breze, od korovnih biljaka pelud pelina i ambrozije te pelud trava. Već 12 peludnih zrnaca lijeske (*Corylus* sp.) i pelina (*Artemisia* sp.), 20- 30 zrnaca ambrozije (*Ambrosia* sp.), 30 zrnaca breze (*Betula* sp.) i trava (Poaceae) te 50 zrnaca johe (*Alnus* sp.) u m³ zraka uzrokuju pojavu alergije. Koncentracije peludi breze, ambrozije, johe i lijeske na vrhuncu svoje polinacijske sezone mogu doseći i nekoliko tisuća peludnih zrnaca po m³ zraka.

Određivanjem broja peludnih zrnaca u m³ zraka po danu i determiniranjem vrste peludi pratimo dinamiku pojavljivanja pojedine vrste na temelju čega se baziraju dnevna izvješća, peludna prognoza i izrada peludnog kalendara.

Osnovna svrha peludne prognoze je pružanje informacija građanima o prisutnosti pojedinih peludnih alergena ovisno o meteorološkim prilikama (3-4 dana), što osjetljivim osobama omogućuje prevenciju pojave simptoma te planiranje aktivnosti i putovanja. U Hrvatskoj razlikujemo dva klimatska područja: kontinentalno i mediteransko sa svojom specifičnom vegetacijom.

Zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ objavljuje peludnu prognozu u suradnji sa županijskim zavodima:

Zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije

Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije

Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije

Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije

Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije

Zavod za javno zdravstvo Sisačko-moslavačke županije

Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije

Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije

Zavod za javno zdravstvo Zadarske županije

Zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

Osobama alergičnim na pelud savjetuje se:

- informirati se o kretanjima peludnih alergena (pratiti peludnu prognozu)
- izbjegavati odlazak u prirodu za vrijeme sunčanog i vjetrovitog vremena
- za odlazak u prirodu izabrati dan nakon kiše, jer su tada koncentracije peludi u zraku najniže
- nakon boravka na otvorenom prostoru pri povratku kući oprati ruke, otuširati se, oprati kosu i presvući odjeću
- ne sušiti rublje na zraku u vrijeme visokih koncentracija peludi
- prekriti krevet i zatvoriti prozore u vrijeme najveće polinacije
- nositi sunčane naočale i šešire tijekom dana
- četkati i prati kućne ljubimce
- boraviti u zatvorenim i klimatiziranim prostorima
- uzimati redovito terapiju propisanu od liječnika.

Kontakt osobe:

Zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“, Mirogojska cesta 16, Zagreb

Služba za zdravstvenu ekologiju, Laboratorij za aerobiologiju

tel: 01/ 4696 108

Ivana Hrga, dipl.ing; ivana.hrga@zjz-zagreb.hr

Dr.sc. Barbara Stjepanović; barbara.stjepanovic@stampar.hr